

Sygn. VUa 25/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariola Mastalerz

Sędziowie: SSO Magdalena Marczyńska (spr.)

SSR del. Marzena Foltyn-Banaszczyk

Protokolant: st.sekr.sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 3 listopada 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku O. A. K. reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego S. P.

przeciwko Wojewódzki Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w (...) (...) w Ł.

o ustalenie niepełnosprawności

na skutek apelacji O. A. K. reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego S. P. od wyroku Sądu Rejonowego

w Piotrkowie Tryb. IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 kwietnia 2015r. sygn. IV U 238/14

oddala apelację.

Sygn. akt V Ua 25/15

UZASADNIENIE

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w R. orzeczeniem z dnia 3 czerwca 2014 roku sygn. (...) zaliczył O. K., urodzonego w dniu (...), do osób niepełnosprawnych na okres do dnia 30 czerwca 2017 roku ze wskazaniem konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz bez konieczności stałej opieki z uwagi na znacznie ograniczoną możliwość samodzielnej egzystencji.

Orzeczeniem z dnia 14 lipca 2014 roku sygn. (...) Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w (...) (...) w Ł., na skutek odwołania matki O. K. S. P., uchylił orzeczenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w R. z dnia 3 czerwca 2014 roku w zakresie symbolów przyczyn niepełnosprawności O. K. i określił je jako 10-N i 05-R oraz wskazał konieczność korzystania przez niego z systemu środowiskowego wsparcia.

Od powyższego orzeczenia odwołała się S. P., reprezentująca O. K., wnosząc o określenie że jej syn wymaga stałej opieki z uwagi na znacznie ograniczoną możliwość samodzielnej egzystencji. Odwołująca podniosła także, że jej syn cierpi na dziecięce porażenie mózgowe, ma częściowy niedowład prawostronny i całkowity zanik nerwu strzałkowego

oraz ustawienie końsko-szpotawe prawej kończyny dolnej-przykurcz twardy, niepodlegający redresji. S. P. wskazała, że codziennie wykonuje z synem szereg ćwiczeń rehabilitacyjnych, dodatkowo O. K. (1) uczestniczy także po kilka razy w tygodniu w zabiegach rehabilitacyjnych oraz kinezyterapii, a także ma zajęcia na basenie i hipoterapię. W ocenie odwołującej powyższe okoliczności wskazują na konieczność sprawowania stałej opieki nad dzieckiem.

Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w (...) (...) wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2015 roku w sprawie o sygn. akt IV U 238/14 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że O. K. (2) przeżył mózgową porażenie dziecięcą. W związku z tym cierpi na przykurcz spastyczny lewego ścięgna A., zanik prawego nerwu strzałkowego ze słabszym rozwojem tej kończyny. Dziecko wymaga stałej rehabilitacji, szczególnie kończyny dolnej lewej oraz zaburzeń mowy. Jednak wnioskodawca wymaga tylko niewielkiej pomocy przy zaspokajaniu podstawowych czynności dnia codziennego, radzi sobie dobrze z takimi czynnościami jak mycie czy jedzenie. Konieczność udzielania pomocy O. K. przy dowozie na zabiegi rehabilitacyjne, do logopedy czy do lekarza wynika z wieku dziecka, a nie z jego niepełnosprawności.

Sąd Rejonowy uznał opinie powołanych w niniejszej sprawie biegłych za prawidłowe, gdyż wykonali je lekarze specjaliści z dziedziny neurologii oraz biegła psycholog. Sąd I instancji podniósł, że biegli dokonali oceny stanu zdrowia dziecka oraz jego rozwoju i możliwości wykonywania różnych czynności samodzielnie. Ponadto wskazał, że w przedmiotowej sprawie nie był kwestionowany stan zdrowia O. K., nie był również kwestionowany stan po porażeniu mózgowym dziecięcym i nieprawidłowa budowa kończyny dolnej lewej, a biegli nie kwestionowali też konieczności dalszej rehabilitacji małoletniego. Jednak Sąd Rejonowy dostrzegł, że biegli wskazywali na pewną samodzielność dziecka, a trudności czy zwiększoną uwagę wiązali zasadnie z koniecznością uczestnictwa w zabiegach rehabilitacyjnych wnioskodawcy.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy nie uwzględnił odwołania.

Sąd I instancji podniósł, że to ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123 z 1997 r. poz. 276 ze zm.) wskazuje kryteria zaliczania do osób niepełnosprawnych i określa je odmiennie dla osób dorosłych i dla dzieci do 16 roku życia.

Sąd Rejonowy powołał się na art. 4a wyżej wymienionej ustawy, zgodnie z treścią którego osoby które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Sąd I instancji podniósł, że szczegółowe kryteria, zgodnie z delegacją ustawową zawartą w art. 4a ust. 2 wyżej wymienionej ustawy, zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17 poz. 162 ze zm.). Zgodnie z treścią wyżej wymienionego rozporządzenia stany chorobowe skutkują zaliczeniem dziecka do osób niepełnosprawnych, jednak to nasilenie tych stanów chorobowych czy wad wrodzonych powodują ustalenie konieczności stałej opieki nad dzieckiem. A zatem samo schorzenie jest podstawą zaliczenia dziecka do osób niepełnosprawnych, ale dopiero nasilenie stanu chorobowego powoduje określenie konieczności sprawowania stałej opieki nad takim dzieckiem.

Sąd I instancji podniósł, że w przedmiotowej sprawie powołani biegli w swoich opiniach w sposób jednoznaczny wypowiedzieli się w przedmiocie braku konieczności sprawowania stałej opieki nad O. K..

W ocenie Sądu Rejonowego powyższe opinie są prawidłowe. Tym samym Sąd I instancji, wobec braku podstaw do kwestionowania zaskarżonego orzeczenia, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła przedstawicielka ustawowa O. K. zaskarżając go w całości, jednocześnie zarzucając:

1. naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. co miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, poprzez ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, stojącą w sprzeczności z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, to jest uznanie w sprawie wyłącznie opinii biegłych, a nie odniesienie się w sprawie do pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie, w szczególności do dokumentu z dnia 3 czerwca 2014 roku, stanowiącego zdanie odrębne komisji orzekającej, z której wynika, że lekarz ten kwalifikuje O. K. do osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem punktu 7 orzeczenia, ze względu na konieczność stałej rehabilitacji oraz do pozostałej dokumentacji lekarskiej znajdującej się w aktach, a przede wszystkim do argumentacji przywołanej przez odwołującą podczas przesłuchania stron w dniu 28 stycznia 2015 roku;
2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. poprzez nieuwzględnienie zasad współżycia społecznego, tj. zasady sprawiedliwości i słusznego interesu strony, będących naczelnymi zasadami współżycia społecznego, co ostatecznie spowodowało wydanie niekorzystnego orzeczenia dla skarżącej, podczas gdy Sąd przy rozpoznaniu sprawy powinien wziąć pod uwagę pozostałe okoliczności dotyczące sytuacji rodzinnej, osobistej i majątkowej małoletniego, jak również fakt, iż dziecko znajduje się w wieku intensywnego wzrostu, co tym bardziej przy jego schorzeniu, powoduje konieczność stałej opieki;
3. naruszenie § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów niepełnosprawności osób w wieku do 16 roku życia, poprzez jego nieuwzględnienie, w sytuacji gdy jednostka chorobowa, na którą cierpi małoletni O. K. (1), tj. 10-N 05-R, uzasadnia przyznanie stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Przedstawicielka ustawowa wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznanie, że O. K. (1) wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji (tj. przyznanie uprawnienia z punktu 7 orzeczenia o niepełnosprawności), ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Odwołująca wniosła także o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 3 listopada 2015 roku przedstawicielka ustawowa O. K. poparła apelację.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zważył co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, o czym stanowi przepis art. 378 k.p.c. Powyższe oznacza zakaz wykraczania przez sąd drugiej instancji poza te granice oraz nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków.

Przedstawicielka ustawowa O. K. w apelacji podniosła zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej oceny materiału dowodowego poprzez oparcie rozstrzygnięcia tylko na podstawie wniosków wyciągniętych przez powołanych biegłych sądowych, a nie odniesienie się w sprawie do pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie (np. dokumentu z dnia 3 czerwca 2014 roku czy pozostałej dokumentacji lekarskiej) oraz nie wzięcie pod uwagę argumentacji przedstawionej przez przedstawicielkę ustawową na rozprawie w dniu 28 stycznia 2015 roku podczas przesłuchania strony.

Przepis art. 233 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Opinia biegłego podlega, jak inne dowody, ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz co odróżnia ją pod tym względem, to szczególnie dla tego dowodu kryteria oceny, które stanowią: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 roku w sprawie o sygn. akt V CKN 1354/00, opubl. LEX nr 77046).

Jak prawidłowo ocenił Sąd Rejonowy, opinie biegłych neurologów jak również opinia biegłego psychologa, spełniają kryteria opinii fachowych i rzetelnych. Biegli zapoznali się z dokumentacją medyczną małoletniego, przeprowadzili podmiotowe i przedmiotowe badania O. K. w zakresie swoich specjalności, dokonali rozpoznania jego schorzeń oraz odpowiedzieli na pytanie zawarte w tezie dowodowej postanowienia o dopuszczeniu dowodu z ich opinii, a więc czy zachodzi konieczność opieki lub pomocy wnioskodawcy w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. To bowiem było sporne pomiędzy stronami.

Należy wskazać, że wbrew twierdzeniu apelującej, biegli należycie uzasadnili wnioski zawarte w opiniach dotyczące tej kwestii spornej. I tak, biegła neurolog B. B. w swojej opinii podniosła, że stan zdrowia wnioskodawcy nie uzasadnia uznania go za niezdolnego do samodzielnej egzystencji, gdyż wymaga on tylko niewielkiej pomocy przy zaspokajaniu podstawowych czynności dnia codziennego, bowiem małoletni dobrze sobie radzi z takimi czynnościami jak mycie czy jedzenie. Nadto biegła wskazała, że konieczność niesienia pomocy dziecku przy zawożeniu na zabiegi rehabilitacyjne, do logopedy czy lekarzy wynika z wieku dziecka, a nie z niezdolności do samodzielnej egzystencji. Także biegła neurolog B. S. w swojej opinii podniosła, że wnioskodawca jest zdolny do czynności samoobsługi (jedzenie, ubieranie się, mycie czy załatwianie potrzeb fizjologicznych) porusza się samodzielnie, komunikuje się z otoczeniem oraz ma zachowaną funkcję chwytnej rąk. Wreszcie biegła psycholog M. G. podniosła, że wnioskodawca wymaga okresowej i częściowej pomocy w pełnieniu ról społecznych oraz współudziału w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji. Biegła wskazała, że małoletni nie wymaga jednak konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił opinie biegłych jako pełne, jasne i rzetelne. Biegli nie tylko bowiem postawili w opiniach określone wnioski, ale także przekonująco je uzasadnili.

Przedstawicielka ustawowej wnioskodawcy wskazała na wadliwość sporządzonych przez biegłych opinii z uwagi na przeprowadzenia badania małoletniego w zbyt krótkim czasie. Nadto apelująca podniosła, że Sąd Rejonowy wydając rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie nie wziął pod uwagę pozostałej dokumentacji medycznej wnioskodawcy, a w szczególności zdania odrębnego członka składu orzekającego Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 3 czerwca 2014 roku, a także treści zeznań przedstawicielki ustawowej wnioskodawcy obrazujących konieczność sprawowania przez nią osobistej opieki nad małoletnim.

W ocenie Sądu odwoławczego takie subiektywne odczucia apelującej nie są jednak wystarczające. Subiektywne skargi przedstawicielki ustawowej wnioskodawcy, w tym jej przekonanie o konieczności sprawowania stałej opieki nad małoletnim, powinny znaleźć potwierdzenie w dowodach obiektywnych, jakimi są opinie biegłych lekarzy sądowych, jeżeli spełniają kryteria opinii rzetelnych, jasnych, pełnych i logicznych. A takimi opiniami są opinie wskazanych wyżej biegłych. Należy dodać, że w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy dopuścił dowód z opinii nie jednego, ale dwóch biegłych lekarzy neurologów i wnioski zawarte w opiniach obu biegłych są zbieżne.

Warto nadmienić, że wyrokiem z dnia 30 września 2008 roku w sprawie o sygn. akt IV U 136/08 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim ustalił niepełnosprawność wnioskodawcy do dnia 31 marca 2009 roku wskazując, że małoletni wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w stopniu przewyższającym wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. Jednakże należy mieć na uwadze, że powyższe orzeczenie zostało wydane w czasie, kiedy O. K. (1) był niespełna półtorarocznym dzieckiem. Natomiast w chwili orzekania przez Sąd I instancji upłynęło osiem lat i naturalnym jest, że w związku z dorastaniem małoletni zdobywa dodatkowe umiejętności, które czynią go bardziej samodzielnym niż w pierwszych latach życia.

Przedstawicielka ustawowa wnioskodawcy w apelacji podniosła także zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 5 k.c. poprzez nieuwzględnienie zasad współżycia społecznego, tj. zasady sprawiedliwości i słusznego interesu strony, w rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. W ocenie apelującej Sąd Rejonowy przy rozpoznaniu sprawy powinien wziąć pod uwagę pozostałe okoliczności dotyczące sytuacji rodzinnej, osobistej i majątkowej małoletniego, jak również fakt, iż dziecko znajduje się w wieku intensywnego wzrostu, co tym bardziej przy jego schorzeniu, powoduje konieczność sprawowania nad nim stałej opieki.

Przepis art. 5 k.c. stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Powyższy zarzut jest chybiony. Należy zauważyć, że autonomiczność i odrębność przepisów prawa ubezpieczeń społecznych wobec przepisów prawa cywilnego sprawia, że nie można wyklądać przepisów ubezpieczeniowych z uwzględnieniem reguł słuszości – zasad współżycia społecznego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2005 roku w sprawie o sygn. akt III UK 120/05, OSNP 2006 nr 21-22 poz. 338). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 października 2006 roku w sprawie o sygn. akt I UK 128/06 wskazując, że do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c. ani art. 8 k.p., gdyż przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego, które nie mogą być złagodzone konstrukcją nadużycia prawa podmiotowego przewidzianą w art. 5 k.c. lub w art. 8 k.p.

Ostatnim zarzutem zgłoszonym w apelacji przez przedstawicielkę ustawową jest naruszenie przez Sąd Rejonowy § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów niepełnosprawności osób w wieku do 16 roku życia, poprzez jego nieuwzględnienie, w sytuacji gdy w ocenie apelującej jednostka chorobowa, na którą cierpi małoletni O. K. (1), tj. 10-N 05-R, uzasadnia przyznanie stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższy zarzut jest nietrafny. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku wprost powołał się na powyższe rozporządzenie i odniósł jego treść do wniosków zawartych w opiniach biegłych, wskazując że stan zdrowia małoletniego nie stwarza obowiązku sprawowania nad nim stałej lub długotrwałej opieki. Odmienna interpretacja powyższych przepisów przez apelującą, w świetle prawidłowo i rzetelnie wydanych opinii przez powołanych w przedmiotowej sprawie biegłych sądowych, bez przedstawienia obiektywnych dowodów przemawiających za słuszością zajętego przez nią stanowiska, nie stanowi argumentu do zmiany treści wyroku Sądu I instancji.

W świetle powyższego apelację uznać należało za nieuzasadnioną i na podstawie art. 385 k.p.c. orzec jak w sentencji.